

Opgave 4 Kansen en belemmeringen voor jongeren

Bij deze opgave hoort tekst 6 .

Inleiding

In 2017 publiceerde het Jongerenplatform van de SER (Sociaal Economische Raad) een manifest waarin het platform zijn zorgen uitlegt over kansen voor jongeren op het gebied van leren, werken en samenleven. Het SER Jongerenplatform is een samenwerking tussen de SER en diverse jongerenorganisaties. In het manifest riep het Jongerenplatform de politiek op “werk te maken van een Nederland waarin iedereen meetelt”. Naar aanleiding hiervan vroeg minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2018 het SER Jongerenplatform een verkennend onderzoek uit te voeren naar de ontplooiingskansen voor jongeren. Op basis van het verkennende onderzoek publiceerde het SER Jongerenplatform in augustus 2019 het rapport ‘Hoge verwachtingen – kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019’.

Gebruik de inleiding van de opgave.

Een fase in het systeemmodel van het proces van politieke besluitvorming is de omzetting. De omzetting van wensen in overheidsbeleid verloopt in drie sub-fasen. De eerste sub-fase is politieke agendavorming. Of een maatschappelijk probleem op de politieke agenda komt, is afhankelijk van een aantal voorwaarden, zoals de voorwaarde dat de situatie hevige emoties oproept of vaak voorkomt en de voorwaarde dat er voldoende ruimte is op de politieke agenda.

- 3p 24
- Leg uit welke **twee andere** voorwaarden om op de politieke agenda te komen in de inleiding van de opgave te herkennen zijn.
  - Leg uit welke **andere** sub-fase van de omzetting te herkennen is in de inleiding van de opgave. Noem ook de naam van deze sub-fase.

Gebruik tekst 6.

Er zijn twee processen die een rol spelen bij het bereiken van een maatschappelijke positie. Een daarvan is het proces van positieverwerving.

- 2p 25
- Leg uit dat de maatschappelijke positie van jongeren zoals die in regel 11 tot en met 41 van tekst 6 naar voren komt, vooral bepaald wordt door het **andere** proces. Gebruik in je uitleg:
- de naam en een omschrijving van het andere proces;
  - een voorbeeld uit regel 11 tot en met 41 van tekst 6 waarin dit andere proces te herkennen is;
  - een omschrijving van het proces van positieverwerving.

Gebruik tekst 6.

Volgens het SER Jongerenplatform is er een tweedeling zichtbaar tussen jongeren die met name profiteren van de kansen en jongeren die het meest getroffen worden door belemmeringen en onzekerheden. Deze tweedeling wordt gevormd door het meer of minder hebben van verschillende soorten kapitaal. Een soort kapitaal is cultureel kapitaal.

- 2p **26** Welke **twee andere** soorten kapitaal spelen volgens tekst 6 een rol in de kansenongelijkheid tussen jongeren? Noem de soorten kapitaal en geef bij elke soort een voorbeeld uit tekst 6.

Opgave 4 Kansen en belemmeringen voor jongeren

tekst 6

Groeiende kansenongelijkheid dreigt onder jongeren

(...) Eind augustus publiceerde de SER een rapport over kansen en belemmeringen van jongeren in 2019. Het rapport laat zien dat jongeren te maken hebben met kansen, onzekerheden en belemmeringen. Jongeren weten wat van hun leven te maken. Daar werken ze hard voor, en dat is om met recht trots op te zijn. (...)

(...) Er zijn echter ook zorgen. Zo zorgt het sociaal leenstelsel¹⁾ voor onzekerheid over de betaalbaarheid van een (vervolg)opleiding. De schulden die ontstaan door het huidige stelsel hebben invloed op vervolgstappen in het leven, zoals het kopen van een huis en het starten van een gezin. Jongeren hebben langer een flexbaan en daardoor minder werk- en inkomenszekerheid. Op de woningmarkt hebben ze het moeilijk vanwege de beperkte beschikbaarheid van woningen en worstelen ze met het financieren van een woning. Deze ontwikkelingen zijn op zichzelf al lastig voor jongeren, maar de stapeling maakt het problematisch (...). Het gevolg is dat jongeren hun mijlpalen steeds later in hun leven bereiken. Zo verlaten jongeren later het ouderlijk huis, vergeleken met vijf

35 jaar geleden al één jaar later. Ze gaan later dan eerdere generaties samenwonen of trouwen en krijgen later hun eerste kind. Dat is in veel gevallen geen vrijwillige keuze maar wordt veroorzaakt door de toegenomen onzekerheid.

(...) De kansen en belemmeringen gelden voor alle jongeren, maar er is een tweedeling zichtbaar tussen jongeren die met name profiteren van de kansen en jongeren die het meest getroffen worden door belemmeringen en onzekerheden.

(...) Bestaande scheidslijnen in onze samenleving worden met name gevormd door (...) het hebben van de juiste opleiding, de beschikking over voldoende inkomen en vermogen.

(...) Een diploma alleen blijkt echter niet meer genoeg.

(...) Het SCP beschrijft een verdieping van bestaande scheidslijnen wanneer risico's zich voor bepaalde groepen opstapelen, zoals nu bij jongeren. En er ontstaan nieuwe scheidslijnen (...). In het geval van jongeren geldt: als je beschikt over een goed netwerk, dan vind je makkelijker een stage, krijg je eerder financiële hulp bij het kopen van een woning en praktische hulp bij het combineren van werk met een jong gezin. (...)

bron: www.socialevraagstukken.nl, 2019

noot 1 Tot en met het collegejaar van 2014/2015 kregen alle studenten een basisbeurs, dat wil zeggen een maandelijkse bijdrage van de overheid die niet terugbetaald hoefde te worden als de student binnen 10 jaar een diploma haalde. Met de invoering van het sociaal leenstelsel ontvangen studenten geen basisbeurs meer en kunnen ze alleen geld lenen. De aanvullende beurs bleef bestaan voor kinderen van ouders met een laag inkomen.